

FILOSOFISCHE IMPLICATIES VAN GRENSOVERSCHRIJDENDE ERVARINGEN

Op 4 februari hield dr. Gerding zijn inaugurale rede met als onderwerp 'De filosofische implicaties van grensoverschrijdende ervaringen'. Hij werd daarbij benoemd tot hoogleraar in de visie waarop hij de mens volgt die een mystieke ervaring meemaakt, en zich tengevolge daarvan in zijn leven anders ingekleed voelt.

Het was iedere kilometer van de afstand naar de universiteit te Leiden in Nederland waard. Aangezien ik iets te laat kwam, werd mij de toegang tot de grote zaal geweigerd. Ik was namelijk even daarvoor langs de vele Nederlandse walletjes verkeerdelijk in het universitair ziekenhuis beland, in plaats van in de academie. In het ziekenhuis had ik evenwel niets te zoeken, dan wel alles in de raadzaal van de hogeschool verderop.

De opkomst was een onverwacht succes. Naast de 300 aanwezigen, werd er nog een volle nevenzaal geopend voor een 100 tal aanwezigen. Deze was ook volzet, dus kwam ik terecht in een uitgelezen kleine kamer met zes stoelen en een minibar, om het discours te volgen. Te laat komen kan wel eens meevallen.

Eigenlijk had ik verwacht dat de professor het zou hebben over hoe een mens zich voelt in de wereld, na een flinke mystieke ervaring zoals een BDE-ervaring. De hoogleraar ging daar echter, terecht, niet op in. Gewoon omdat je daar niet kan op ingaan, als het fenomeen zelf, de mystieke ervaring, niet wordt erkend door de gezuilde samenleving. Als de maatschappij zulke grensoverschrijdende ervaringen als nonsens voor de wetenschap duidt, dan weegt er een zware hypotheek op de integratie ervan in de samenleving. En dan is er alleen maar een unilateraal standpunt : alle mystieke ervaringen en de gevolgen daarvan, zijn uitgesloten, letterlijk en figuurlijk. Hierbij als uithangbord vermeld, prof. Vermeersch.

Prof. Gerding pleegt hier baanbrekend werk. Hij blijft hierbij, erkend door de universiteit van Leiden, stilstaan bij de filosofische stelling, dat ieder fenomeen zonder meer te onderzoeken en te verklaren valt. Dit gevolgd door de tweede stelling : dat er geen verklaring volledig kan zijn, als het een ervaring niet onderzoekt en uitsluit. Daarop ging de prof in op het begrip ervaring. Aangezien filosofie een empirisch karakter heeft, dient een ervaring ook concreet te zijn om te worden onderzocht. Helaas is een mystieke ervaring niet concreet. Of bij momenten toch ?!!

Hierbij komt prof Gerding tot de magnetische kern van zijn betoog. Prof Gerding stelt, dat er in de mystieke ervaringen subervaringen zijn, die volstrekt beantwoorden aan een empirisch onderzoek. Hij haalde daarbij de tennisschoen aan. Een persoon op een operatietafel beleeft een BDE. Zwevend boven zijn lichaam en iets buiten de operatiekamer, merkt hij op een richel van de muur van het ziekenhuis, een tennisschoen die er al een hele tijd moet hebben gelegen. Nadien meldt de persoon het detail, maar niemand gelooft hem. Tot iemand de moeite doet het raam volledig te openen, en een tennisschoen op de richel ziet liggen. Deze schoen was vanuit een andere plaats niet te zien.

Prof Gerding noemt dit een concreet subniveau van de mystieke ervaring. Hij stelt dat dit concreet subniveau van mystieke ervaring dient te worden onderzocht en verklaard in een filosofisch perspectief. Dit omdat de filosofie zich deze act eigen stelt, zoniet erkent zij zichzelf niet en verliest haar gronding. Prof Gerding stelt dan ook : laboratoriumonderzoek is noodzakelijk voor de subervaringen van mystieke belevenissen. Hij ging deze ingesteldheid dan ook opzoeken in de geschiedenis, en vond deze ook, op een voor mij verrassende wijze.

Ik had in de boeken altijd begrepen dat Kant, de grote filosoof die stelde, dat het onbewuste (de geest) niet existeert en dus niet meetbaar is, de poort sloot naar iedere mystieke ervaring. We spreken vanuit de psychoanalyse van het Kantiaans verbod, de wereld van de geest te kennen. Dit wellicht als reactie op de filosoof Swedenborg, die zich in de tijd van het oproepen van geesten, vrij open stelde naar onderzoek van het fenomeen. Maar wat blijkt uit de geschiedenis? Kant zelf was de man die stelde, dat als in een mystieke ervaring een concreet gegeven verschijnt, dat concreet gegeven kan getoetst worden, en als dusdanig al dan niet kan worden aanvaard. Zo is er iemand in zijn omgeving die een gedetailleerd visioen heeft over een brand. Deze brand doet zich de volgende dag voor 400 km verder en stemt volledig overeen met het visioen. Kant klasseert dit voorval als bewezen en te onderzoeken.

Dit concreet materiaal vanuit een mystieke ervaring noemt men de anomale correspondentie. Het is dat wat door

de wetenschap alsnog niet kan worden begrepen, maar door aanwijzingen empirisch ernstig moet worden genomen. Zo bijv. nam men van een verdoofde man de tanden uit de mond voor de operatie. De verpleegster stak die in de derde schuif van een kast in de operatiekamer. De operatie ging door op een zaterdag en twee dagen later zat de man nog zonder tanden in zijn kamer. De verpleegster was met verlof. De man had evenwel een BDE ervaring gehad tijdens zijn operatie, en zwevend bovenin de kamer gezien wat er gebeurde. Hij vroeg te zoeken in de derde schuif. Men vond er zijn tanden. Dit moet worden onderzocht. Hoe kon die man dat weten ?

Niet alles is te verklaren vanuit hersenprocessen en neuropsychologische processen. Het bewustzijn doet soms fysiologische processen volgen en niet omgekeerd. Prof Gerding meldt dat naar een onderzoek in Australië en Engeland, blijkt dat 50% van de ondervraagden een grensoverschrijdende ervaring heeft gehad, en zelfs 15% een buitenlichamelijke ervaring kende. Hij stelt daarbij ook, dat het geloof en de mystieke ervaring de laatste decennia met 5% stijgt. Dat vertaalt zich oa in films als The Lord Of The Rings en Harry Potter, maar ook het meergebruik van drugs.

Prof Gerding ziet een antwoord in onze onzichtbare verbinding, een kosmisch verbonden zijn. Hij spreekt van een onderling magnetisme. Het doet mijzelf hierbij denken aan de kwantummechanica van Einstein. Ter illustratie daarvan : giet een vaas vol met knikkers. Verplaats daarna één knikker, en het geheel verschuift. Zoiets worden we bewust in een BDE-ervaring Het geheel beïnvloedt ons, en wij beïnvloeden het geheel. De brug daartussen noemen we een mystieke ervaring. Het woord mystiek is echter, en vooral door de gevestigde kerk, vrij geladen. Prof Gerding koos dan ook voor "grensoverschrijdende ervaringen".

Hij stelt dat de magnetische werking tussen mensen genezend is en ons kunnen verbinden met onze grotere bron. Als ik dat vertaal naar de psychoanalyse toe, dan kan ik dat herkennen. Echt luisteren werkt magnetisch en openend, en heeft een genezende en verbindende werking.

Daartegenover staat dat grensoverschrijdende ervaringen niet altijd welkom zijn. Het kan leiden tot dissociatie. Een deel van jezelf gaat een eigen leven leiden. Dit als het zich niet kan plaatsen in de huidige context van de samenleving en dagdagelijks bestaan. Dat kan leiden tot psychopathologieën (ziektebeelden), maar ook tot uitzonderlijke prestaties of waarnemingen. Zo kan iemand geniaal zijn, vanuit een mentale decompensatie op onverklaarbare gevoelens. Evenzo kan een ander vanuit de dissociatie de mogelijkheid krijgen om contact met engelen te leggen, een grotere bron waar te nemen, met ruime mogelijkheden, zoals de voorspelling.

Johan Thienpondt

Johan, gewezen bestuurslid van Limen is 'naar het Licht gegaan' op 25 December 2016. Hij was psychoanalyticus verbonden aan het centrum De Witte Bloesem. Hij was ook actief in de rouwgroep van ouders van verongelukte kinderen. In die periode besteedde hij veel aandacht aan Limen binnen het kader van rouwbegeleiding. Hij maakte het mogelijk dat we in de abdij van Affligem een aantal rouwsessies konden organiseren over bijnadoodervaringen en rouwbegeleiding. Hierbij de mooie tekst op zijn rouwprentje .

Guy Vander Linden

Mag ik je enkele bloemen geven,
rozen om voor te zorgen.
Je hoeft niet treurig te zijn, mijn liefste,
want deze rozen komen uit een koningstuin.
En je hebt een zwaard nodig
om ze te kunnen bereiken.
De ene is rood en de andere is wit,
maar het allerliefste geef ik je de derde.
Zij bloeit niet nu, pas als de gever dood is.
Maar dan zal ze heel lang bloeien.
Zij is wonderlijk, deze roos, mijn liefste.